

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
 Helyben házhoz hordva: Vidékre postán szállítva.
 Egész évre . . . 36 korona Egész évre 40 korona
 Negyedévre . . . 9 korona Negyedévre 10 korona
 Egyszeri szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
 Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.
 A szerkesztőség kéziratok visz. „Előfizetések és hirdetések”
 száadására nem vállalkozik. kiadóhivatalhoz intézendők.

A nagy razzia tanulsága.

Pompás kis „karrier”-ek előtt huzta fel a leplet a felsőmagyarországi razzia. Csupa-csupa pompás „új magyart” fogtak el, kik siettek az utolsó csepp zsírt is kiszedni az országból. Csaknem feneketlen fertő nyílt meg s most szemtől szemben látjuk a kereskedői világ szeméjét.

Megérdemli, ha más nem, hát már az a hallatlan nagy összeg, amit összeharácsoltak és főképp az az erkölcsi kéz, mely kereskedői világunkat érte, hogy egy kicsit elgondolkodjunk az eset felett.

Ujdonsült milliomosokról van szó, kik mint pl. Tabak Mayer az első orosz betöréskor szökött ide Csernovitzból szegényen, itt ügynökösködött stb. stb. és eddig 4-5 millió ura, tulajdonosa 3000 hold magyar földnek és 100 hold szőlőnek. Rosenwasser Adolf pedig azelőtt koldus volt és a „háborus koldulás” másfél millióhoz juttatta. Ebner Ábrahám szintén Mayerrel jött s most csekély hárommillió ura.

De ne folytassuk tovább. Máramaros, Ung, Zemplén és Sárosmegyék százával szállították és csak a bevásárolt adó egymilliókétszáz ezer korona volt.

Ugy-e kedves olvasóm, borzong a hátad, mikor ezeket hallod s rémülten jut eszedbe, mennyi minden kellene és nem jutsz hozzá. Lásd ez mind ezeknek a „közvetítő”-nek az érdeme. A „közvetítő” szót pedig úgy értsd, hogy közvetít a zsebedből a zsebéig. Most is csak csekély 1 millió korona értékű elrejtett árut találtak.

Köszönjük az illetékes tényezőknek ezt a gondoskodását, csak kérjük, terjesszék ki ide is. Lássunk tisztán itt is, ne csak ott. És azután amily erőlyesen csak lehet, de bármi módon, szabadítsák meg az ilyen honfoglalóktól az országot.

Neked meg kedves magyarom csak azt ajánlom, ne restelkedj egy kis munkától, fáradságtól, de láss neki minden téren, szövetkezz és küzdj, míg a közvetítőt ki nem zárod. Amit a termelő vagy az iparos megkeres és megérdemel, ne vámolja meg, vagy mit mondok vámolja, de hogy, négy-öttszörös áron ne varrja a szegény fo-

gyasztó nyakára az ilyen közvetítő, a lánckereskedő.

Vajha minden kis faluban ott lenne a szövetkezet és vajha a gazdák is szövetkezeti alapon értékesítenék egy-

kor terményüket, akkor az ilyen urak talajtvesztve elpusztulnának a határ-
rnnkból.

A sok-sok dolog között erre is a háboru tanított meg minket.

Miért drága a cipő?

Egy szakember szenzációs adatai a cipőközpont hallatlan visszaéléseiről. A „kezelés”. Utaznak a cipők. Huszonnégy óra alatt kiskereskedőből nagykereskedő. Aki egyszerre egyidőben két hivatalt tölt be. Aranyi Albert felmentése és a svájci cipők.

A kereskedelmi miniszter tervbe vette a háboru alatt keletkezett központok és bizottságok szervezetének és működésének revízióját, amikor is országos ankétet tart. Most a kereskedelmi és iparkamarák kívánságait és álláspontját akarja megismerni, ezek pedig az érdekelt szakmákat hívták fel, hogy terjesszék elő panaszait és javaslatait.

A nagyváradai kamarának sok panaszt készülnek beadni a kereskedők a központok visszaélései ellen. Alkalmunk volt Róth Henrik Zöldfa utcai cipőkereskedővel készülő memorandumára felől beszélni s ő a következőket közölte velünk emlékiratából:

A cipőközpont a hiányos vezetés, a szakértelemnélküliség s az igazgatók és hivatalnokok közti egyenetlenség miatt kimúlt arékkül, hogy a cipőmizériákon a legkevesebbet is segített volna. Utóda: a Népruházati Bizottság cipőosztálya. Ugyanazok a hibái, mint a központoknak. A szervezetlenség s az, hogy olyan hivatalnokokkal látják el a nagy szakértelmet és körültekintést igénylő központot, akik nem értenek az áruhoz s egészen idegen szakmához tartoznak. Egy bizonyos érdekcsoportnak meg nem szolgált anyagi haszonhoz juttatásán kívül ezekből a közönségnek és a kereskedőknek vajmi kevés előny jut. Csupán az indokolatlan kezelési költségek a kormány intenciójának igazságos végrehajtása.

Hogy a jelenlegi cipőközpont működése fejtelten gazdálkodás, egy példával igazolom:

Nagyváradon van az ország vidéki városai között a legtöbb cipőtermelő, ezek meglehetősen minőségű és elfogadható árut gyártanak. Ha ezeket a cipőket Nagyváradon tartanák, a város cipőszükségletét fedezni lehetne. Lépéseket is tettek, hogy a Nagyváradon készített cipőket a nagyváradai kereskedőknek utalják ki, de a cipőközpont nem hajlandó egyenesen helyből kiutalni, hanem előbb felutaztatja a cipőket Budapestre, ott „kezelés alá veszi” a cipőket, ami abból áll, hogy egyrészt ismét becsomagoltatja s

visszaküldi Nagyváradra. Amit itt Nagyváradon megkaphattak volna a cipőkereskedők, azt fel kellett utaztatni Pestre, fizetni kellett oda ide a postát, a csomagolás és kezelési költséget, ez az árut 5 százalékkal megdrágította s emellett háromhétig kellett az árut nélkülözniük, mert ennyi ideig tart a fel és leküldés.

Ez az eset a kezelést jellemzi. Másik eset: hogyan jutnak illetéktelen emberek jövedelemhez s hogyan drágul meg a kereskedő és a fogyasztó számára a cipő?

A cipőközpont ugyanis saját tagjainak bevonásával részvénytársaságot alapított. — Magyar cipőnagykereskedők társulása címen és pedig kizárólag csak azért, hogy az országban készült összes cipők mindezekhez kerüljenek fel elosztás végett.

Ez a társulás magának e címen hasznot számít, például: készül az országban 4 millió pár cipő. Ez a szindikátus nem akar sokat keresni, csak három koronát páronként, mert hát ez tényleg nem is sok s így 1,200.000 korona hasznot von el a kereskedőktől s a fogyasztóközönség ilyen összeggel többet kénytelen fizetni csak azért, hogy néhány bententes, a központnál szoros nekuszusban levő ember hadimilliókhoz könnyen jusson.

Maga a megalakulás is visszaélések tüneteit mutatta. Az alapszabályok értelmében az igazgatóság nagykereskedőktől, a választmány pedig volt cipőgyári vagy kereskedelmi alkalmazottakból alakult. — Az igazgatóság minden tagja 100.000, az alkalmazott 20.000 korona tőkével részesedik a vállalatban, befektetett tőkéje után 5 százalékos s az általánosan kimutatott haszonban részesül.

Kimondták elvül, hogy ez a részvénytársaság hasznot nem produkálhat, mindent a kezelési költséggel kell elintézni, mert az 5 százalékon felüli haszon az államkincstáré. Ezért az igazgatók előbbi üzleteiket vígan folytatják, de magas fizetéssel őket mint működő tagokat szerepeltetik. Ezek azok a hadimilliomosok, akik most hecses termetű-

ket a Balaton hős habjaiban fürdetik vagy a magas Tátra méregdrága hoteljeiben hűsölnek. A segédszemélyzet, a volt alkalmazott szintén megmarad állásában, de mint aktív tagot szerepeltetik s fizetést huz, de működési tere nincs, munkaköre hiányzik. *Sine cura.*

Az egész cipőkérdést a cipőközpont saját hatáskörében egy raktárhelyiség kibérlésével és néhány raktári munkás szerződésével elintézte, de ez olcsó volt s kevés költséget lehetett elszámolni, ezért új trükköt kellett kieszelní, hogy lehet tagokat összehozni. Erre két esetem van.

Miután nagykereskedőnek kellett lenni a részvényesnek, aki 100.000 koronás részvényt jegyez s miután ezek *valóban nem nagy*, hanem kiskereskedők, ezek tehát üzleteiket egyszerűen átruházzák valamelyik rokonukra s maguk az üzlet nem utcai részére felírják: Nagykereskedő. (Nagyváradon Manhardt Jenő tette ezt, aki Zöldfa-utcai kiskereskedését öccsére ruházta s ő maga ugyanazon épületnek Kapucinus-utca felőli részén boltot bérelt s kiírta: Manhardt Jenő nagykereskedő. (Manhardt a cipőközpont igazgatósági tagja.) *Igy 24 óra alatt* kiskereskedőből nagykereskedővé lesznek s vigan vágják zsebre a tekintélyes hasznot.

Egy másik eset: Egy alkalmazott, aki utazó volt, most 10000 koronás fizetéssel hivatalnok a nagyvárad közlelélmzési hivatalnak, befizette a reá eső 20000 koronás részesedést a cipőközpontba s mint *működő* tagot itt nagy fizetéssel szerepeltetik, holott soha sincs odafenn, hanem Nagyváradon van. (Vagy Nagyváradon nincs *Pártos Arnold*, ahol szintén fizetést huz?)

A bátorhangu, adataival megdöbhentő előterjesztést ezután *Roth Henrik* a protekció leleplezésével fejezi be, hogyan történik a cipőelosztás Nagyváradon, kik miért kapnak több és jobb cipőt s mi a protekció alapja. Ezt a részletet alkalomadtán közöljük, most csak egy adatot írunk meg arra, mi a protekció.

Aranyi Albert cipőkereskedőt azért mentette fel a kormány a katonai szolgálat alól, mert beigazolta, hogy a Népruházati Bizottság bőripari szakbizottja, nagyvárad körzetének főellenőre s *hivatalos* megbízása van a Népruházati Bizottságtól a *Svájcból való cipőbehozatal* intézésére.

Aranyi aztán a lapokban hirdette, hogy Svájcból érkező cipőkre nála lehet előjegyezni. Aranyi tehát nem a „nagyvárad körzetnek“, hanem saját magának tartotta meg a felmentésből származó összes hasznokat s a Svájcból érkezett cipőket nem osztotta fel az összes kiskereskedők között, hanem ő adta el. Előbb a kereskedők egy ívet irtak alá, amelyben *Malatinszky Lajos* főispán figyelmét felhívták volna erre a körülményre s arra, hogy ha Aranyi Albert tényleg a Népruházati Bizottságnak tagja, akkor nincs joga a *Svájcból* érkezett cipőket megtartani, hanem a szétosztásban az egész helybeli kereskedelemnek részesülni kell, mert a cipők beszerzése általános kereskedelmi érdek. Az aláírók: *Róth Henrik*, *Stern Lajos*, *Spreng Testvérek*, *Stern B. stb.* akik közt ténylegesen szolgáló *katonák* is voltak, kényszerítették akarták Aranyit a főispán által, hogy teljesítse kötelességét. Ekkor lépett közbe a másik felmentett, *Reichard*

Dávid (Dezső) s megígérte Aranyi nevében, hogy egyenlő és arányos osztás lesz a Svájcból érkező cipőknél. A cipők megérkeztek és senki se kapott egy darabot se. Mind eladta Aranyi. Ezért mentették fel.

Tizenkétezer hold a rokkant katonáknak.

Az egri főkáptalan tagjai tizenkétezer hold területű földet kihalítottak birtokaikból és ezt a nagy területű földet a hadirokkantak javára méltányos föltételek mellett áruba bocsátották. Az egyik birtokrész a hatezer magyar holdnyi *Kömpöc* pusztája már gazdára is akadt: megvette a pestmegyei *Kiskunmajsza* község, melynek határaiban terül el az egri káptalan földje.

Az egri érsekség és főkáptalan keretében sok az érdekes és érdemes papi férfi. Az érsek, *Szmrecsányi Lajos* a leégett *Gyöngyös* határában lévő négyezer holdas *gyöngyöspüspöki* birtokát elparcelláztatta a *gyöngyösi* és *gyöngyösvidéki* kisközségek és hadirokkantak között.

Ezt az utmutatást követte az egri főkáptalan, amikor tagjainak, *Debreceni János* helyettes nagyprépostnak, *Csekő Gábor* préátus kanonoknak, *Török Kálmán* kanonoknak és *Kriston Endre* érseki titkárnak egyöntetű állásfoglalására elhatározta a káptalani birtokok egyik részének áruba bocsátását.]

Efféle birtokeladások lebonyolítására létesítették az *Altruista Bankot*, amely azonban semmiképp sem tudja betölteni hivatását.

Az egri főkáptalan parcellázás céljára az *Altruista Banknak* ajánlotta fel a földet. Az *Altruista Bank* megtette a maga ajánlatát, de ugyanekkor ajánlatot tett maga *Kiskunmajsza* községe, valamint a *Szegedi Népbank* is. A három ajánlat a következő volt:

Altruista Bank	4,500.000
Kiskunmajsza	5,000.000
Szegedi Népbank	5,500.000

A hatezer magyar holdas pestmegyei birtokért hasonlíthatatlanul nagyobb összeget is elérhetett volna az egri főkáptalan, azonban a birtokeladást határozott föltételekhez kötötték. Kikötötték, hogy a birtokból az eddig bérbeadott 4600 holdat ugyanannak a 148 kisközségnek a kezén kell hagyni, aki eddig is bérelte. Ha pedig parcellázzák, vagy újra bérbeadják, elsősorban a rokkant katonáknak kell adni a földet bérbe vagy örökáron egyaránt. A *Szegedi Népbank*, mely hatodfél milliót ajánlott a birtokért, elfogadta volna ezeket a föltételeket, ám a főkáptalan — amikor mellőzte az *Altruista Bank* ajánlatát — elutasította a *Szegedi bankot* is és *kiskunmajsza* községnek adta el a birtokot kerek félmillióval olcsóbban.

Különös az egész ügyben az *Altruista Bank* szerepe, mely állami intézmény s mint a neve is mutatja, nem haszonhajszolásra alapított vállalkozás, mégis a legtöbbet akar keresni a főkáptalan földjén. Fontos és örvendetes, hogy az önzetlen banknak az önzésén nem bukott meg az üdvös terv.

A szerződés, amelyet *Kiskunmajsza* előjárósága és a főkáptalan kötött, mindenben

biztosítja a hadirokkantak érdekeit. Mindazonáltal az egri főkáptalan átiratot intézett Pest vármegyéhez, amelyet felkért a szerződés betartásának ellenőrzésére. A vármegye hálából és udvariasságból *Egerbe* küldötte főjegyzőjét, aki azután személyesen is megállapoeott az egri káptalannal.

A *Kömpöc* pusztája hatezer holdja azonban — mint jeleztük — csak egyik fele annak a földterületnek, amelyet az egri főkáptalan a rokkantaknak szánt. A főkáptalan már följajánlotta — egyelőre ismét csak az *Altruista banknak* — a *Borsodmegyében* levő *sajóvárkonyi* és *tisza-bábolnai*, továbbá a *Szabolcsban* levő *kaszibai*, királdi és horti, végül a *Hevesmegyében* levő *tarnaszentmiklósi* birtokot, együttvéve mintegy hatezer holdat.

Értesülésünk az, hogyha ennek az akciónak üdvös eredménye mutatkozik, az egri főkáptalan tovább folytatja emberséges munkáját. Ez esetben a kecskeméti négyezer holdas pusztája kerülne sorra, mely most is 13 kisközség kezén tölt be áldásos hivatást.

Az árvizsgálóbizottság teljes ülése.

Tegnap tartotta első ülését az árvizsgálóbizottság *Lukács Ödön* elnöke alatt. Az ülésen jelen voltak:

Siket Traján, *Papp Imre*, *Czeglédy Jeremiás*, *Kelen Béla*, *Zbory Gyula*, *Schwartz Izidor*, *Kocsán János*, *Markovits Hermann*, dr *Medvigy Gábor*, *Schenker Endre*, *Leitner Márton*.

Lukács Ödön ismertette az árvizsgálóbizottság feladatát, mely abban kulminál, hogy a közszükségleti cikkek árainak túllépését üldözze s a megengedett áruforgalmat lehetővé tegye. Ezzel első sorban a legitim kereskedelem érdekeit, de a közönség érdekeit is védi. A teljes ülés tájékoztató árat dolgoz ki s ez irányadó a közigazgatási hatóságoknál is. — Véleményt ad az új üzletek keletkezésénél és az új iparengedélyek kiadásánál.

Az árvizsgálóbizottság teljes és albizottsági üléseket tart. A teljes ülés feladata alapvető, irányadó kérdésekben elvi döntéseket hozni, az albizottsági ülés konkrét ügyekben határoz.

Lukács Ödön indítványozta, hogy az árvizsgálóbizottság felállításáról intézkedő miniszteri rendeletet és az ügyrendet sokszorosítsák.

Ezután a bizottság tagjai azt a kérdést vitatták meg, hogy mit lehet közszükségleti cikkek tartani.

Lukács Ödön megjegyezte, hogy nincs megállapítva mi a közszükségleti cikk. Az árvizsgálóbizottságnak ép az lesz az első feladata, hogy megállapítsa, hogy mik tartoznak a közszükségleti cikkek közé.

Siket Traján főigazgató felemlítette, hogy a bizottság tájékoztatására nagyon alkalmas lesz az a jegyzék, amit a kereskedelmi miniszter kiadott a posta részére, megjelölve abban azokat a közszükségleti cikkeket, melyeket nem lehet az országból kiszállítani. A bizottság elhatározta, hogy ezt a jegyzéket ki fogja nyomtatni.

Lukács Ödön indítványozta, hogy a bizottság határozza meg az összes közszükségleti cikkek árát s ezt az ármegállapítást közölje az illetékes hatóságokkal. Ez a feladat nem tűnhet, mert az élelmicikkek árait ugyanis a miniszter és a közigazgatási hatóságok állapítják meg s így csak a kereskedelmi és ipari cikkek árát kell még megállapítani.

Elhatározta végül a bizottság, hogy a polgármestertől helyiséget és személyzetet kér a bizottság részére.

Az angolok visszafoglalták Albertet.

Budapest, aug. 23. (Saját tudósítónktól.) Stockholmból jelentik: Az augusztus 22-éről kiadott angol hivatalos jelentés a következőképp szól:

Ezredeink megtámadták az ellenség állásait Braye, a Somme és Albert-ut mentén. A támadást siker kísérte, valamennyi célunkat a kora reggeli órákban elértük, 5 mérföldnyi fronton 2 mérföldnyi mélységben nyomultunk előre és Albertet visszafoglaltuk. Brayetől északra jelentékeny ellenállásba ütköztünk. Ezen a szakaszon az ellenség ellentámadása 500 yardnyira visszanyomta vonalainkat. Később a várost csapatunk megtisztították az ellenségtől, 1400 foglyot ejtettünk és néhány ágyut zsákmányoltunk. 21-én és 22-én a Somme és Noyonville-szakaszon 5000 fogoly maradt kezünkön.

A japán kormány bukása.

Budapest, aug. 23. (Saját tudósítónktól.) Genből jelentik: A Reuter ügynökség jelenti, hogy a japán kormány helyzete bizonytalan, emiatt a csapatszállítások Vladivosztokba egyre késnek.

Stockholmból jelentik: Tokióból jelentik, hogy a rizs forradalom következtében a japán kormány lemondása küszöbön áll.

Amsterdamból jelentik: Tokiói jelentések szerint a japán császár a politikai helyzetre való tekintettel visszatért Tokióba és a pártokkal megbeszéléseket folytatott. Azt hiszik, hogy a japán kormány közvetlen bukás előtt áll.

Clemenceau 14 nap alatt döntést remél.

Budapest, augusztus 23. (Saját tudósítónktól.) Zürichből jelentik: A Corriere jelenti Párisból: Clemenceau egy Reimsban tartott beszédében kijelentette, hogy ő és Foch tábornok feladata most az, hogy a kamara újból való üléséig a hadműveletek befejezést nyerjenek. Reménye szerint a legközelebbi tizenhárom nap a hadihelyzetet a döntés számára befolyásolni fogja.

A németek ágyúzták Dünkirchent.

Budapest, aug. 23. (Saját tudósítónktól.) A Reuter-ügynökség jelenti: Augusztus 22-ére virradó éjjel a németek Dünkirchent nehéz ágyúkkal lőtték. Két ember megsebesült, egy ember meghalt.

A németek az Ayette mögé vonultak vissza.

Az angolok kiterjesztették támadásaikat.

Berlin, aug. 23. A miniszterelnökség tájékoztató távirata. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér.

Ruprecht bajor trónörökös hadcsapata és Böehn vezérezredes hadcsapata.

Az ellenség részleges támadásait Baileultól északnyugatra és a Lys mindkét oldalán visszavertük. Ellentámadással foglyokat ejtettünk. Az angolok tegnap a reggel jelentett és az Anretől északra megindított támadásait teljes erővel folytatták és az Alberttől északra eső Ancre arcvonal kikapcsolásával az Alberttől egészen a Sommeig terjedő szakaszon kiterjesztették. Az ellenségnek átkarolóan megindított áttörési kísérlete első kifejlődésében teljesen megghiúsult. Az ellenség tegnap súlyos vereséget szenvedett.

A Bapaumetól északnyugatra lévő harctéren várva az ellenséges támadást, porosz hadosztályok száz és bajor ezredekkel Moyonogville és Miraumont között megtámadták az ellenséget. A mindenütt támadásra készülő ellenséggel és annak erős készültségével kerültek szembe. Az ellenséget helyenkint egészen 2 kilométernyire visszavetettük. Evvel a reggelre előkészített angol támadásokat csirájában elfojtottuk.

A nap folyamán az ellenség még több ízben, főleg Puysieur Beaumont-Hemel irányában támadott. Súlyos veszteségek mellett mindenütt visszavertük.

Az ellenségnek Albertből intézett erős támadásai tüzünkben összeomlottak. Albert és a Somme között az ellenség igen erős tűzvédelem után támadott és átmenetileg az

Albert-Braye-uton át keleti irányban előrenyomult. Porosz és württembergi századok részeivel egyesült hesseni csapatok erőteljes ellentámadása az ellenséget az említett uton visszavetette a kiinduló állásába. Minden fedezet nélkül a nyílt terepen felvonult ütegeink az ellenség számos páncélkocsiját összelőtték.

Brayetól északra az ellenség lovasságot indított rohamra. Teljesen megsemmisítettük. A részleges harcok a harctéren belenyultak az éjszakába.

A Somme és Oise között általában nyugodtan telt el a nap. A Sommetől délre az erős harc a reggeli órákban ellanyhult. Az Avretől délre, Fresnieresnél francia támadások tüzünkben csak részben tudtak kifejlődni ezeket visszavertük a Divette mentén gyakori ütközetek, az Oise és az Aisne között összefüggésben.

Vonalainknak augusztus 20-án az Oise mögé történt áthelyezésével az augusztus 21 és 22-re virradó éjjel az ellenségtől nem zavarva, csapatainkat az Ayette mögé vontuk vissza.

Erős ellenséges támadások Monni camp és Pontst-Mard között. Az Ayette nyugati partján még visszamaradt 2 századunk még kitarthat ezen a patakon. Az ellenség részleges támadásai az Ayette és az Aisne között tüzünkben és ellentámadásunk következtében megghiúsultak.

A német trónörökös hadcsapata. — Bayches és Fisnes között helyi támadással amerikai őrsvonalakat visszazoritottunk és az ellenség támadásait visszavertük.

Ludendorff, első főszállásmester.

Repülő-támadásunk az olaszok ellen.

Budapest, augusztus 23. (Saját tudósítónktól.) A hadügyminiszterium tengerészeti osztálya közli:

Tengeri repülőgépraunk egyik osztaga 21-én Porto Corsini olasz repülőállomásra jó sikerrel bombát dobott, egyik szárazföldi repülőnk Lidót és az ellenséges barakktáborokat a Piave környékén ismételtén megtámadta. Az ellenséges repülő 21-én és a következő éjjel két ízben bombázták Pólát. Első esetben a bombázás semmi sikerrel nem járt, a másodikban pedig csak jelentéktelen anyagi kár történt. Egy vadász repülőnk az Adria felett lelőtt egy olasz repülőgépet.

Olasz repülő Bács ellen ismét támadást kíséreltek meg.

Grázra egy bombát dobtak le.

Budapest, augusztus 23. (Saját tudósítónktól.) A 8 Órai Ujság bécsi jelentése szerint az olasz repülő ma délelőtt valóban támadást kíséreltek meg Bács városa ellen. Bécsujhelyen azonban elhárító rajunk szállott fel és visszafordulásra kényszerítették az olasz repülőket.

Gráz, augusztus 23. Ma délelőtt olasz repülő jelentek meg a város felett és egy bombát dobtak le. Sem emberéletben, sem anyagiakban nem esett kár.

Tárgyalják az amerikai véderőjavaslatot.

Stockholm, augusztus 23. A Reuter ügynökség jelenti Washingtonból: A kongresszus mindkét háza megkezdte a véderőjavaslat vitáját.

A fatermékek ármegállapítása.

A fatermékek ármegállapítása tárgyában kibocsátott 3368—1918. M. E. sz. körendelet értelmében alakított helyi faármegállapító bizottság Nagyvárad thjf. város területére az árakat következőkben állapította meg:

I. Tüzifánál.

A) Sulyszerinti szállításra.

10.000 krgmonként házhöz szállítással együtt:

hasábfa 1464 K,
vegyesfa 1443 K,
dorongfa 1420 K,
vékony dorongfa 1400 K,
forgácsfa az árusító telepen mm.-kint

10 K.

fűrész hulladékok és pedig

20·5 cm. hosszú, 50 cm. átmérőjű kötegekben fenyő fűrész hulladék 2184 K,

1 m. hosszú kötegekben kétszer átkötve 1794 K,

1 m. hosszú darabokban kötegeletlen 1566 K,

legfeljebb 40 cm. hosszú darabokban keményfa 1684 K,

40 cm. nél hosszabb drbokban keményfa 1464 K.

B) Köbméterenkinti szállításra.

Egy köbméter hasábfa házhöz szállítva 73·20,

egy köbméter vegyesfa házhöz szállítva 70·20,

egy köbméter dorongfa házhöz szállítva 68·20,

egy köbméter vékony dorongfa házhöz szállítva 65·20,

egy köbméter hasábfa a telepen 65·70,

egy köbméter vegyesfa a telepen 62·70,

egy köbméter dorongfa a telepen 60·70,

egy köbméter vékony dorongfa a telepen 57·70.

C) Fűrészelt és aprított kemény tűzifa.

Egy mm. fűrészelt és aprított kemény tűzifa az árusító telepen 15—,

egy mm. fűrészelt és aprított kemény tűzifa házhöz szállítással, az udvarra vagy pincébe behordva és lehányva 16·70,

egy mm. fűrészelt és aprított kemény tűzifa házhöz szállítva s a pincébe vagy fűskamarába berakva 17·20.

Kicsinyben való eladásnál szatócsok és egyéb viszontelárusítók egy mázsáig 10 százalék haszonnal árusíthatnak. Egy mázsán felül haszon nem számítható fel.

D) Piacon székereken árusított fa

csakis mázsaszámra, a város mázsálóján lemázsálva adható el a következő árakon:

hasábfa házhöz szállítással mm.-kint 12 K,

vegyesfa házhöz szállítással mm.-kint 11·50 K,

dorongfa házhöz szállítással mm.-ként 11 K,

vékony dorongfa házhöz szállítással mm.-ként 10 K,

hulladékfa házhöz szállítással mm.-ként 10 K,

a mázsálási díj vevőt terheli.

II. Fűrészelt fenyőfánál.

1. Válogatott luc.

12—17 mm. v. 14 cm. ig széles pr. m. 495·62.

12—17 mm. v. 15 cm. től feljebb pr. m. 534·12.

18—23 mm. v. 17 cm. ig széles pr. m. 489·02.

18—23 mm. v. 18 cm. től feljebb pr. m. 513·02.

24 feljebb 17 cm.-ig széles pr. m. 476·92.

24 „ 18 cm.-től feljebb pr. m. 497·82.

2. Asztalos áru:

12—17 mm. v. 14 cm.-ig széles pr. m. 476·92.

12—17 mm. v. 15 cm. től feljebb pr. m. 502·22.

18—23 mm. v. 17 cm. ig széles pr. m. 458·22.

18—23 mm. v. 18 cm. től feljebb pr. m. 481·32.

24 feljebb 17 cm. ig széles pr. m. 447·22.

24 feljebb 18 cm.-től feljebb pr. m. 467·02.

3. Építő anyag:

12—17 mm. v. 14 cm.-ig széles pr. m. 410·92.

12—17 mm. v. 15 cm. től feljebb pr. m. 429·62.

18—23 mm. v. 17 cm. ig széles pr. m. 396·62.

18—23 mm. v. 18 cm. től feljebb pr. m. 413·12.

24 feljebb 17 cm.-ig széles pr. m. 386·72.

24 „ 18 cm. től feljebb pr. m. 403·22.

4. Rövidáru:

12—17 mm. v. hosszúság és szélesség méreteiben tekintet nélkül pr. m. 396·62.

a) 1·8 mtr. hosszúság 17 cm. ig széles pr. m. 366·92.

b) 1·8 mtr. hosszúság 18 cm.-től feljebb pr. m. 379·02.

c) 1·9—3·7 hosszúság 17 cm. ig széles pr. m. 372·42.

d) 1·9—3·8 hosszúság 18 cm. től feljebb pr. m. 484·52.

5. Léc:

3—7 m.-ig pr. m. 376·82.

3—8 m. től feljebb pr. m. 396·62.

6. Sulyáru:

pr. m. 365·82.

7. Fűrészelt épületfa:

4⁰⁰ ig egyik oldalon se több 20 cm.-nél pr. m. 399·92.

8. Bányadeszka:

18 mm. vastag fmtr. —64

24 mm. vastag fmtr. —76.

9. Faragottfa:

4⁰⁰-ig egyik oldalon sem több 20 cm. nél pr. m. 374·62.

10. Gömbölyűfa:

1 mtr.-nél hosszabb 8—11 cm. közép átmérő 1·60.

Gömbfenyő, fenyőhasáb, műszaki célokra lombfa, lombhasábfa, fűrészelt lombfa. Fenyőfának árához köbméterenkint 150·57 kor., míg keményfának árához köbméterenkint 203·50 kor. és 10 százalék haszon a M. E. 3397—1918. sz. rendelet szerint felszámítható.

A g, és i.-nél 4 m.-nél hosszabb áru minden egész fmtr. után tömör köbméterenkint 5 koronával emelkedik, ha bármely oldala a 20 cm.-et meghaladja, az ár 15 százalékkal magasabb.

Az i.-nél teljesen ép élű faragott tömör köbméterenkint 20 kor. ártöbblet.

Az a—k) pontok alatt felsorolt anyagoknál, ha a vevő az árut nem a rendelet szerint, hanem kiválogatott méreteiben veszi ki, akár hosszban, akár szélességben vagy fűrészelt és faragott fánál vastagságban, 15 százalék külön felszámítható. Hozzá számítva válogatásért 6 K köbméterenkint.

A fenti árak a hirdetésménynek a város házában történt kifüggesztésétől számítandó 8 ik napon vagyis 1918. aug. 31-én lépnek életbe.

Az ármegállapítás ellen a kihirdetéstől számítandó 15 napon belül birtokon kívül felebbezésnek van helye, Felebbezések alulírott bizottsági elnöknel nyújtandók be, a hivatalos órák alatt.

Felebbezéssel élhet bármelyik érdekelt

fatermelő vagy fakereskedő, továbbá a bizottság bármelyik tagja.

Kelt Nagyvárad város helyi faármegállapító bizottságának 1918. évi augusztus hó 17 ikén s folytatva 21 ik napján tartott ülésében.

Komlóssy József

mint a faármegállapító bizottság elnöke.

A takarmány zár alá vétele.

A kormány rendelete.

A m. kir. miniszterium 3382—1918. M. E. sz. rendeletével mindenféle természetes szálas takarmány (anyaszéna, sarju) és mindenféle mesterséges szálas takarmány (lóhere, lucerna, bükköny, mohar stb.), továbbá a tavasszalma (árpa, zab, köles és ezekkegyenértékű tavasszalma), valamint a talvaszszalma töreke, polyvája és végül az alomszalma (az őszi gabonaművek szalmája) ennek töreke és polyva zár alá vétetett.

Ezen zár alá vétel folytán mindenki köteles birtokában vagy őrizetében levő takarmány- és alomkészletet az eljáró hatóság előtt feltárni és a készletének a gazdasági szükségletén felőli részét a hatóság utasítása szerint az „Állat és takarmányforgalmi r. t.”-nak a hatósági kiküldöttel együtt megjelent megbízottja részére közlére átadni, vagy e megbízott utasításához képest a legközelebb eső vasuti állomásra vagy a kijelölt gyűjtő telepre szállítani.

A zár alá vétel nem akadályozza a birtokost abban, hogy takarmány és alomkészletét a m. kir. földművelésügyi miniszter 108,280—1918. számú rendeletében megállapított mértékben saját állattálmányának ellátására felhasználja.

Gazdasági szükséglet (teleltetés) címen a most hivatolt rendelet szerint 1918. évi október hó 1 től 1919. évi május hó 15 ig minden számos állat után havonként 2 mm. természetes vagy mesterséges szálas takarmány vagy tavasszalma vehető számításba. Tenyészállatok és oly tehenészetekben levő fejős tehenek részére, melyek tejtermelésüket közfogyasztásra lekötötték, a meglevő készletek arányában havonként és darabonként továbbá 0·5 mm. szálas takarmány vehető számításba. Számos állat alatt 2 éven felüli szarvasmarha vagy ló értendő. 2 drb 2 éves szarvasmarha vagy 2 drb 2 éves ló, vagy 4 drb 1 éven aluli szarvasmarha, vagy 4 drb 1 éven aluli ló, végül 10 drb juh vagy kecske egy drb számos állatnak számít.

A fenti miniszteri rendelkezések alapján Nagyvárad törvényhatósági város területére a zár alá vett összes takarmány- és alomkészletekből a gazdasági szükségleten felül maradó készleteknek közszükségleti célokra való igénybevételét elrendelem s erről a város közönségét amideőn értesitem, egyben felhívom, hogy a hatósági kiküldötteket eljárásukban hazafias buzgalommal támogatni sziveskedjék.

Végül figyelmeztetem a város közönségét, hogy aki a hivatolt miniszteri rendeletet vagy az annak alapján kibocsátott valamely hatósági rendelkezést megszegi vagy kijátsza — vagy ezekben közreműködik, kihágást követ.

el s hat hónapig terjedő elzárással és 2000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Nagyvárad, 1918. aug. 18

Rimler Károly sk.
polgármester.

A meghurcolt háziur elégtételt kapott.

Pár hete nagy port vert fel Balogh Döme háztulajdonos és lakója Zahari Jánosné ügye. A helyi sajtó több lapja alkalmat vélt találni ez esetben, hogy az „agyongyötört” lakókat ismét pártfogásába vegye a „zsarnok” háziurak ellenében.

Hogy ez esetben fordítva történt a dolog, megállapította a tegnap hozott ítélet, melyet a lakbérleti bizottság hozott dr. Solyom Kálmán járásbíró elnöklete alatt Pásztor Ferenc bankigazgató és Mertz Nándor kereskedő, mint tagok részvételével.

Az „agyongyötört” lakó tervszerűen dolgozott a háztulajdonos ellen, bosszantotta folyton, sőt azon a nevezetes estén Zahari Jánosné a leányával utját is állta, piszkos házigazdának nevezte, szembeköpte s meghajigálta, amit tanuk igazoltak is a tárgyaláson.

Balogh Döme a támadás ellen védekezve, sétabotjával vágott végig az utjában állón.

A lakbérleti bizottság megállapította, hogy Balogh Döme jogosan védekezett s kimondta, hogy Zahari János és családja 8 napon belül kötelesek a házigazda inzultálása miatt a lakásból kiköltözködni.

A tárgyalás majdnem egész délelőtt tartott s a tanuk egész sora vonult fel. — Az ügynek még folytatása lesz a büntető bíróságon, ahova a felek egymást kölcsönösen feljelentették.

HÍREK

* **Fráter Iván dr. itthon.** Fráter Iván dr. főispáni titkár szabadságáról hazaérkezett s elfoglalta hivatalát. A főispán gyermekcipő-akciójára a pénzek hozzá küldendők.

* **Wekerle miniszterelnök kitüntetése.** Bécsből jelentik: A király Wekerle Sándor miniszterelnöknek mai kihallgatása során a Szent István rend nagykeresztjéhez átnyújtotta a gyémántokat.

* **A jogügyi bizottság ülése.** A város jogügyi bizottsága tegnap ülést tartott dr. Thury László főügyész elnöklete alatt. Jelen voltak: dr. Hoványi Gyula, dr. Thury Kálmán, dr. Medvigy Gábor, Kocsán János. — Tóth János utkararó nyugdíjazása ügyét tárgyalta le s azután nagy részletességgel a kenyérgyár ügyét tárgyalták, melynél több módosítást találtak szükségesnek.

* **Katonai kinevezések.** A király, mint a hivatalos lap tegnapi száma közli, Adler Adolf, Jászai Károly, Bárány Béla, Peer Gyula, Kálmán Jenő, Szabó Pál, Németh Pál, Szigethy Kálmán, Szerb György, Czinka János, Eichenwald Pál, Tóth Lajos, Egri Andor, Szattler Miksa, Némethy Károly, Kozics Endre zászlósokat hadnagyokká kinevezte a 4. honvéd gyalogezredben.

Albániában első vonalaiból csapataink kivetették az ellenséget.

Budapest, augusztus 23. Osztrák-magyar repülőraj eredményes bombatámadással a mestrei olasz repülőtér ellen. Egyébként nincs különös esemény.

Planzer-Baltin báró vezérezredes hadereje az ellenséget több ponton első vonalaiból kivetette, foglyokat ejtett és ágyukat zsákmányolt.

A vezérkar főnöke.

Amerika válasza Hintze beszédére.

Budapest, augusztus 23. (Saját tudósítónktól.) A Petit Parisien Washingtonból kelteztetett jelentése szerint Lansing államtitkár Hintze német külügyi államtitkár beszédére a kongresszus csütörtöki ülésén válaszolni fog.

* **Wekerle miniszterelnök és Rodzi. will herceg tanácskozása.** Bécsből jelentik: Öfelsége ma kihallgatáson fogadta Wekerle Sándor miniszterelnököt. A kihallgatás után Wekerle mieiszterelnök Radziwiłł herceg látogatását fogadta, akivel hosszabb ideig tanácskozott.

* **Miniszteri jóváhagyás.** A városi tanács előterjesztésére Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága a villamosmű szabályrendeletét módosította. A belügyminiszter a szabályrendelet módosítását jóváhagyta.

* **Kiutalják a tisztviselők beszerzési előlegét.** Az állami tisztviselők beszerzési előlegére vonatkozó rendeletet már rég várják a tisztviselők. A rendelet végre megjelent és Popovics Sándor pénzügyminiszter már szét is küldte az állami hatóságoknak és hivataloknak. A rendelet szerint a tisztviselők háborús segélyüknek 30, 40 és 50 százalékát kapják előlegül. A tisztviselőknek jogukban áll az engedélyezett előlegnél kisebb összeget is igénybe venni. Előlegben minden tényleges szolgálatban álló tisztviselő részesül, az egy évi szolgálattal még nem bíró díjnokok, altisztek és szolgák csak különös méltánylást érdemlő esetben. A hadbavonultak is kaphatnak előleget, ha polgári illetményeiket részben vagy egészben élvezik. Az előleg kiutalását az a körülmény, hogy az alkalmazott fegyelmi eljárás vagy fegyelmi ítélet alatt áll, az nem akadályozza.

* **Éhínség Csehország német vidékein.** A Prager Tagblatt közli, hogy ez évben július végéig a reichenbergi kerület városában és falvaiban 1500 ember betegedett meg éhínség miatt és 30 halálozás fordult elő. A warnsdorfi kerület helységeiben a halálozások száma 20, a betegeké 1300, a prágaiban pedig 30 volt. *Egész Csehországban ez idő alatt 400 ember halt meg éhségtől.*

* **Villamos elgázolás.** Ma délután fél 12 órakor a 15 F. bányasori kocsit elütött egy szikvízes kocsit. Rosenberg Lajos kocsis megsebesült, Vad Lajos zápfogát vesztette el a karambolban.

* **Ujfajta lopás.** Tegnap harmadik esetét jelentettek be Jánossy Gyula főkapitány nál az ujfajta lopásnak. Horoggal húzták ki a nyitott ablakon Harag Mórné ágyterítőjét. Jő lesz az ablakot zárva tartani, vagy vigyázni!

* **A Népszövetségi Hangya kéri, hogy aki még nem jelentette be a pontos lakcímét és családtagjainak számát, vagy aki április 15. ike előtt másutt lakott, az haladéktalanul jelentkezzen a Népszövetségi Hírszövetkezetenél (Szilágyi Dezső-u. 5. sz.), mert a cukor- és lisztigényét másképp nem tudjuk megszerezni. Jegyezni még mindig lehet. Az igazgatóság.**

* **Cukorkiosztás a városi boltokban.** Tudatom a város közönségével, hogy aug. hó 24. től, szombattól kezdődőleg az összes hatósági liszt- és élelmiszerüzletekben cukor vásárolható. A jelenlegi cukorkészletből minden egyes családtag után az augusztus első és második félhavi szelvény ellenében személyenkint 35 deka nyers és 40 deka kristály cukrot fognak kiszolgáltatni. Miután a város rendelkezésére álló cukormennyiség az igényjogosultaknak az előbbi mérték szerinti kielégítéséhez elegendő, ennélfogva a vásárló közönség önmagát óvja meg minden kellemetlenségtől, ha a tolongástól tartózkodik. Nagyvárad, 1918 aug. 23-án. Lukács Ödön polgármesterhelyettes.

* **Tűz Moskovits Miklós dr. gyárában.** Tegnap délelőtt fél 12 órakor tüzet jeleztek a Kolozsvári utcai Moskovits gyárból, ahol az udvari istálló kigyuladt. Két tűzoltó szerkocsi s az autó ment ki a gyárba, Patócs Mihály szakaszparancsnok, Rimóczy József őrmester, Krempánszky Lajos őrmester, Máthé Lajos szakaszvezető s a fáradhatatlan, ügyes Könczey László önkéntes őrvezető vezették az oltási munkálatokat, amelyben 8 városi és 4 önkéntes tűzoltó vett részt. Az istálló, amelyet egy eldobott cigaretta gyújtott fel, leégett. A mellette levő benzintisztító, amelyben sok benzin volt, megmentették. A kár nem nagy. Az oltásban nagy segítséget adott a gyár igazgatója: Szalay József, aki a munkásokat nyugalomra intette s a gyár mentéséről azonnal gondoskodott.

* **Kész a vármegyei közigazgatás reformja.** Budapestről jelentik: Az Est arról értesül, hogy Wekerle Sándor miniszterelnök több törvényjavaslaton dolgozik, amelyekkel az őszön szándékozik a képviselőház elé lépni. Az egyik ilyen javaslat a vármegyei közigazgatás reformja. Beavatott helyen úgy tudják, hogy Wekerle miniszterelnök az államosítást tervezi kapcsolatban a vármegyék új területbeosztásával.

* **Felebbezés a színházi helyátrak felemelése ellen.** Nagyvárad város legutóbbi közgyűlésén hosszas vita után elfogadták a tanács által Erdélyi Miklós szinigazgatóval kötött szerződést, amely szerint a színházi helyátrak felemelését engedélyezik, de ezzel szemben a szinigazgató magára vállalja a színházzal járó összes kiadásokat, amelyeket eddig a városi pénztár viselt, továbbá felemelik a színház villamos világításának a díját s a jövőben pedig a szénárak emelkedésével újból magasabb világítási díjat köteles az igazgató fizetni. A közgyűlés ezen határozata ellen *Waiszlovich Gyula* törvényhatósági bizottsági tag tegnap felebbezést adott be a belügyminiszterhez, amelyben kéri a határozat megsemmisítését.

* **Szennyesek az utcák.** Nagyvárad város utcai teljesen elhagyott állapotban vannak. Különösen a mellékutcák valóságos trágyadombok; a szenny és piszok garmadákban gyülemlt fel. Sorompó utca lakosai kérvényben fordulnak a városhoz, hogy szabadítsa meg őket az utcát elborító rondaságtól. — Hasonló állapotban van Hármast utca, különösen az utcának Bém utca felőli része, ahol már nem is emlékeznek arra az időre, mikor separték az utcát. Ugy az uttest, mint a gyalogjárda csupa szemét, valóságos bacillus-telep. Ha a város nem segít ezeken az állapotokon, jó melegágyai lesznek a piszkos utcák a fertőző betegségeknek.

* **Beteg tisztek jelentkezzenek.** Mindazon tisztek (havidíjasok) és tiszt (havidíjas) jelöltek, akik a harctérről visszatérve, betegségük miatt vagy mint lábadozók magánápolásban, vagy magánkórházban a város vagy a megye területén szabadságon vannak vagy valamelyik pötestnél vagy az állomáson könnyebb szolgálatot teljesítenek, kötelesek augusztus hó 30-án délelőtt 10 órakor (Őr-utca 5. sz. a.) személyesen jelentkezni. Amennyiben valakit betegsége a személyes megjelenésben gátolna, ezen körülmény katonai orvosi bizonyítvánnyal, ha pedig ilyen orvos nem áll rendelkezésre, hatóságilag láttamozott polgári orvosi bizonyítvánnyal tartozik igazolni. Friedbergi *Salomon Ernő* altábornagy állomásparancsnok.

* **Batizfalvy Elza briliánsa.** Tegnap este az Emkében ült *Batizfalvy Elza*, a Vigadó varieté primadonnája anyósával, két újságíróval s egy zeneszerzővel. Mikor eltávozott a kávéházból, még látták rajta briliánsokkal kirakott melltűjét, otthon azonban nem találta. Jelentést tett *Jánossy Gyula* főkapitánynál, aki az ékszer letiltotta a zálogosoknál s az ékszerészknél. A primadonna a megtalálónak nagy jutalmat ad.

* **Tisztul a hegy.** Pár nappal előbb az a panasz érkezett a rendőrségre, hogy a hegyet egy banda fosztogatja. Réz Bertalan rendőrkapitány 2 lovasrendőrrel egy hét óta állandóan cirkált a szőlőhegyen, hol itt, hol ott tünt fel váratlanul s csakugyan ügyes manőverezéssel 30 embert fogott össze, akik a szőlőhegyet pusztították. Volt köztük orosz fogoly, naplopó, betörő és vásott suhanc a Porondról, Réz kapitány ezenkívül nagy razzitát tartott a Bunyitay ligeten s az ott lézengő csavargók közül sok romlott fickót, munkakerülőt vitetett be. Ma és holnap megisméltik a razzitát, amelyekhez a katonai

rendőrség is csatlakozik, mert a katonaszökevények ujabban itt gyülekeznek. A szülőket felhívjuk, hogy fiaikat ne engedjék erre a vidékre, mert a rendőrség a dologtalan és csavargó fiukat összefogdosztatja.

* **Az aradi újságírók sztrájkja.** Budapestről jelentik: Aradon az újságírók sztrájkja még mindig tart. A sztrájk ügyében Habár Mihálynak, a budapesti kiküldöttnék közvetítése sem hozott eredményt, mert a kiadók mereven elzárkóznak minden békéltetés elől. Az aradi lapok Budapestről nem kapnak tudósítást, a lapokat most néhány aradi ügyvéd közreműködésével jelentetik meg. A sztrájkoló újságírók a legjobb hangulatban várják a fejleményeket s megvannak győződve, hogy harcuk végre is győzelemre vezet, mert kívánságaik oly szerények, hogy a kiadók minden nagyobb megerőltetés nélkül teljesíthetik.

* **Muzsa Gyula udvari tanácsos.** Budapestről jelentik: *Muzsa Gyula* országgyűlési képviselőnek a sport élet terén kifejtett működéséért a király az udvari tanácsos-ságot adományozta.

* **Hol a magyar?** Olvassuk, hogy Svájcban tegnap nyílt meg Ausztria Magyarország és Olaszország küldötteinek értekezlete a hadifoglyok kicserélése dolgában. Jelen voltak a hivatalos hiradás szerint Ausztria és Magyarország részéről: báró *Kühn* titkos tanácsos, *Stutz* von Hauteweher ezredes, *Novotny* főhadnagy, gróf *Gleispach* Vencel és *Epstein* főhadnagy. Valahányszor Magyarország képviselőtől van szó, mindig keserű lesz a szánk, mikor a magyarság képviselőinek nevét olvassuk akár a hadseregben, akár a diplomáciában. Csupa idegen hangzású, csupa idegen név, akár a hadseregben. Nem tudják még azt illetékes helyen, hogy a magyar csak ott van képviselve, ahol magyar képviseli és csak magyar képviselheti Magyarországot. Se *Kühn*, se *Stutz*, se *Gleispach*, se *Epstein*.

* **Köteles az eladó a dinnyét meglékelni?** A maximális árak a piacon új helyzetet teremtettek, különösen a görög dinnyénél, amelynek kilója 92 fillér. Az eladó ennyiért adja, de nem lékel meg s ha a dinnye éretlen vagy nem ehető, hiába viszi vissza a vevő, az eladó nem fogadja vissza, arra hivatkozva, hogy nincs lékelés a maximális árnál. Tudakozódtunk a rendőrségnél e felől, ahol azt a felvilágosítást kaptuk, hogy erre nézve nincs szabály, az egész megegyezés dolga. Régen a lékelés nem volt probléma, amíg egy egész görög dinnye 40 fillérbe került. Ma azonban, mikor 3-4 koronáról van szó, ez a kérdés nem érdektelen. Az eladót nem lehet kötelezni a meglékelésre, de a vevő meglékelheti azonnal, s ha a dinnye meg nem felelő, akkor az eladó köteles visszavenni, mert a rendeltetésnek meg nem felelő áru elfogadására senki sem kötelezhető. A rizikót az eladó köteles viselni s nem a vevő.

* **Nagy szalonnacsempészes Nagyváradon.** A határrendőrség letartóztatta Csillag Mór, Csillag Ferenc és Grünwald Béla katonákat, mert nagymennyiségű szalonnát csempészték ki a menetszázadokkal Nagyváradról. A katonai ügyesség a letartóztatott katonákat tegnap Szegedre szállította. Nem igaz az a hír, hogy ez esetből

kifolyólag egyetlen katonatisztet is letartóztattak volna.

* **Nagy összegről szóló betéti könyvet találtak ma reggel.** Aki igazolni tudja, hogy az övé, Horváth Géza rendőrkapitány nál átvetheti.

* **Iparostanulók felvétele.** Az Orsz. Gyermekevédő Liga Iparostanulók Otthonában több hely megüresedett. Ipari pályára készülő 14 évet be nem töltött tanulók felvétele jelentkezhettek Sztaroveszky u. 15. sz. alatt. Az Iparostanulók Otthona igazgatósága.

* **Bitangóságban talált sertés.** Folyó hó 21-én a Nagypiac téren 1 drb. nagy koca sertés bitangóságban találtatott. Igazolt tulajdonosa a Rendőrség földszint 7. sz. alatt 8 napon belül annál is inkább jelentkezzen, mert ellenkező esetben a jószágot nyilvános árverésen el fogják adni.

* **Ma megnyílik a Vigadó mozi.** Néhány heti szünetelés után ma újból megnyílik a Vigadó mozgószínház. Az igazgatóság a szünet alatt sok áldozattal renováltatta a mozit, új berendezéseket létesített úgy, hogy a publikum számára az előadások szebbek és élvezetesebbek lesznek, gondot fog fordítani az igazgatóság arra, hogy mindig előkelő, érdekes és nívós műsora legyen a Vigadó mozinak és a szezon előreláthatólag sok értékes és szenzációs filmattrakcióval fog a közönségnek kedveskedni. A mai megnyitón „Az összeesküvők árulója” című hatalmas detektívdráma kerül színre. Az előadások fél 5 órakor kezdődnek.

* **Felhívás.** A Nagyvárad Tisztviselők Fogyasztási Szövetkezete azon tagjai, kik liszt és cukor ellátmányukat egész évre nálunk akarják biztosítani, családtagjaik számát sziveskedjenek itt f. hó 30-ig okvetlenül bejelenteni. *Igazgatóság.*

VIGADÓ mozgó- színház	MA
	Az összeesküvők árulója.
Az előadások vasárnap d. u. 3 órakor, hétköznap 1/27 órakor kezdődnek	

DRÓDÁLOM

Dr Tuster Ignác könyve.

A világháború úgy egyeseknek, mint az államnak és társadalomnak is bőséges alkalmat nyújtott arra, hogy a béke-korabeli sokoldalú mulasztásokat meglássák és következményeikben megítélhessék. Természetes, hogy a közömbösség, a nemtörődömség volt a legtöbb mulasztásnak legfőbb oka. Ezért nem ismertük kellőképpen sem ellenségeinket, sem barátainkat.

Igy voltunk többek között Törökországgal, a Balkánnal, sőt Bosznia Hercegovínával is.

Törökországot illetőleg a legtöbben beérték azzal, az ócska mesével, hogy Sztambul a háremek és álmok világa, a török állam pedig az örökké haldokló beteg ember. A Balkánról elég volt annyit tudni, hogy tűzfészek, amelynek őrzése végett nemzetközi csendőrségre van szükség; Bosznia-Hercegovina pedig az a kietlen hegyes-völgyes ország, ahol valamikor „Molinári bakák” vitézkedtek s amelyet id. Andrássy Gyulának a magyar-török barátság hagyományával nem törődő politikája ragadott el a fényes portá-

tól. Aki még azt is tudta, hogy Bosznia köz jogilag Magyarországhoz tartoznék, az minden tudott, amit művelt magyar embernek Boszniáról tudnia kellett.

A világháboru tüzfényénél láttuk meg közelebbről, hogy mit jelent Bosznia Hercegovina Magyarországra és a Magyar Osztrák Monarchiára nézve.

Azóta a katonai mellett a gazdasági és tudományos érdeklődés is fokozódott déli tartományainkkal szemben; de aki ezt az érdeklődését ki akarja elégíteni, még ma is alig talál megfelelő, megbízható utmutatást a könyvpiacra.

Dr. Tuster Ignácnak „Déli tartományaink földje, népe és jövője“ című tanulmánya, melynek első füzeté a napokban hagyta el a sajtót, Csáthy Ferenc m. kir. Tudomány Egyetemi könyvkereskedése kiadásában igazán kapóra jött mindazoknak, akik balkáni tartományainkra vonatkozó ismereteiket megbízható források alapján szeretné kiegészíteni.

„Bosznia Hercegovina területe“, „Bosnia-Hercegovina népe“, a „Trializmus körül“ címenek tárgyalja a szerző a legfontosabb bevezető kérdéseket: földrajzi, néprajzi, történelmi és jogi szempontból.

A kérdéses területnek és népeinek személyes tapasztalatokon nyugvó ismerete, az alapos nyelvtudás és eredeti forráskutatás három sarkalatos feltétele meglévén a szerzőben, csak természetes, hogy tanulmánya minden tömörsége és szinte tulzott rövidsége mellett is élvezetes, tanulságos olvasmány, mely méltán kelt bennünk érdeklődést a megígért folytatás iránt, mely a boszniai birtokelosztás, a területi felségjog kérdéséről, a Serriát bíróságok szervezetéről és működéséről fog szólni.

Valóban kár, hogy mostoha viszonyaink miatt a szakavatott szerző ezideig nem beszélhette teljes egészében a közönség rendelkezésére azt a nagyértékű anyagot, a melyet éveken át a legjobb forrásokból gyűjtött.

A füzet ára egyébiránt 3 korona a tiszta jövedelem pedig a debreceni honvéd alapot illeti.

Debrecen, 1918. évi május hava.

Dr. Pröhle Vilmos sk.

Főszerkesztő: Dr. KRÜGER ALADÁR. Felelős szerkesztő: Dr. PAPP KÁROLY

Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda r.-t.

Legujabb füzőket legolcsóbban Kesztenbaum Juliskánál lehet beszerezni. Rákóczi-ut, (Korona gyógyszerár mellett) Telefonszám: 827.

Leibchenek félárban!

Haltenberger Vilmos kelmefestő és vegytisztító gyáranak második számú felvételi üzlete, Szent László-tér, Dell'ortó cég mellett. Vállal minden szakmájába tartozó munkát, elsőrendű kivitelben, mérsékelt áron.

* Püspök-fürdői kedvezményes jegyek a Népszövetségi Hitelszövetkezethél kaphatók.

VAS és rézágyak,

afrik és lószőrmacok, amerikai és sodrony-ágybetétek: összehajtos ágyak eredeti gyári áron kaphatók

Tátray Sándor

r.-t.-nál Körös-utca 11.

Telefon-szám: 558.

Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság

Nagyvárad, Kossuth Lajos-utca 6.

Előnyös összeköttetéseink folytán abban a kellemes helyzetben vagyunk, hogy anuitásos és kamatozó jelzálogköleszőket úgy földekre mint városi bérházakra 15—65 évi időtartamra a legelőnyösebb kamattétel mellett minden árfolyam levonás nélkül készpénzben folyósítunk.

Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság Nagy-Várad.

Fürdő-utca 22. számú bérház eladó!

Értekezhetni:

Ritoók Zsigmond-u. 13. Justh Károly tulajdonosnál.

Félix gyógyfürdő

Nagyvárad mellett

Kélet-Magyarország leglátogatottabb hévízfürdője. Természetes 49°C hőmérsékletű forrás, kőszvény, csusz stb. ellen

Téli-nyáron nyitva! Villanyvilágítás!

Téli szeziónban (október-május) pensiórendszer. Prospektust díjtalanul küld a Fürdőigazgatóság.

A Félix-fürdő kedvezményes jegyei a Munkásbiztosító Pénztárnál kaphatók

URÁNIA mozgó-színház	MA Az alibisz.
	Az előadások vasárnap d. u. 3 órakor, hétköznap 1/27 órakor kezdődnek

APOLLÓ mozgó-színház	MA Arabela.
	Az előadások vasárnap d. u. 3 órakor, hétköznap 1/27 órakor kezdődnek

Eladó ingatlanok:

Nyomda-u. 4. sz. ház, földszintes, nagy parkkal.

Rulikovszky-uti 18. sz. alatti 1 emeletes bérház és

Füzes-u. 69. sz. alatti ház.

Felvilágosítást nyújt a Magyar Bank r.-t.

HETI ÁRJEGYZÉK:

Porcellán mozsár ütővel	12.-
Majolika gyümölcsállvány 6 lánnyal	15.-
Majolika tálca fogóval	8.-
Majolika cukortartó diszes	8.-
Majolika gyümölcskészlet	8.-
Vizes készlet csiszolt üvegből	12.-
Boros	12.-
Likör	12.-
Befőttes készlet kristály fehér	12.-
Gyümölcs készlet kristály üvegből	12.-
Majolika fali sótartó színes	8.-
Majolika vizeskancsó színes	10.-
Kenyérkosár színes üveggel	10.-
Chinaezüst cukortartó	10.-
Chinaezüst gyümölcsállvány	10.-
Majolika virágváza színes	5.-
Majolika virágfák	5.-
Majolika diszfigura	5.-
Porcellán főzőlábas	5.-
Porcellán főzőfazék	5.-
Teáskészlet színes aranyozással	50.-
Kávékészlet színes aranyozással	50.-
Feketéskészlet színes aranyozással	50.-
Ebédőkészlet felszerelve sz. aranyozással	150.-
Hidegfeldvágott készlet sz. aranyozással	40.-
Mosdókészlet színes finom díszítéssel	50.-
Falittör színes aranyozott kerettel	80.-
Asztali-lámpa teljesen felszerelve	25.-
Függő-lámpa teljesen felszerelve	80.-
Teáspohár chinaezüst foglalathoz	8.-
Teáscsésze színes finom aranyozással	4.-
Kávécsésze	4.-
Köpöcsésze	5.-
Főzőlábas barna tűzálló füllel	5.-

Nippek, Figurák, Szent Antal szobrok, Mária szobrok, Szentelt víztartók, Konyhaberendezési cikkek, Képkeretek, Ablaküvegezés.

Eladás nagyban és kicsinyben!!

KOMLUS TESTVÉREK

üveg, porcellán, lámpa, táblaüveg és diszműáru nagykereskedés.

Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.

Telefonszám 372.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Paradicsomot

házhoz szállítunk 50 kg. vagy nagyobb mennyiségben, kg.-onként 90 fillérért. Megrendeléseket posta útján Moskovits Adolf és Fia, vámház-utcai üzletében.

Poloskairtó

Nöksin biztos, kipróbált, megbízható poloskák iratására. Kis üveg 4 K, középüveg 8 K, nagy üveg 14 K. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Keresünk

azonnali belépésre egy irodaszolgát, egy éjjeli őrt, kettő kenőmunkást és éjjeli munkára lakatot. Moskovits Mór.

Selyem a divat!

Gyönyörű kosztüm és ruháselymek, finom gyapjuszövetek, blousok, tavaszi felöltők, kalapok, ernyők, ridikülök és piperecikkek legolcsóbban Czillér Imre nagyáruházában. a

Ruhafesték

valódi két oroszán H védjegyű minden színben kapható. Ára 70 fillér. Vizsonteladók árendményben részesülnek. Farkas István „Apolló” drogériája, Rákóczi-ut 7—B. sz.

Ne dobja ki pénzét új ruhákért, mert a kintán bevált ruhafestékekkel régi ruhadarabjait olcsó pénzért házilag átfestheti. Egy levél ára 50 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Jó bizonyítványokkal rendelkező megbízható egyén hivatali szolgáltságban állandó alkalmazást nyer az Egyesült Bank és Takarékpénztárnál, Bémer-tér 4.

Eladó

egy db. kevéssé használt Singer varró gép Damjanits-utca 17.

Pemete

és hársfamézscukorka elhárítja a köhögést és rekedtséget, hurutot, kiváló hangtisztító, oldó hatása. Egy csomag ára 1 korona. Kapható Németh Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Tyukszemirtó

három nap alatt elmulaszt tyukszemet, bőrkeményedést és szemölcsöket. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7—B. sz.

Bérbeadó

Kossuth Lajos-utca 2. sz. házban (Szent László téren) korcsma, vendéglő és bodegának kiválóan alkalmas üzlethelyiség hosszabb időre. Bővebb felvilágosítás a Polgári Takarékpénztár r. t. nagyváradai cégnél nyerhető.

Fényképészeti

lemezek, papírok, vegyszerek, előhívók stb. kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Kiadó

üzlethelyiség. A Zöldfa épületben a volt kávéházi helyiség (körülbelül 300 négyzetméter terület kiadó. Értekezhetni a „Fekete Sas és Zöldfa r. t.” irodájában, Saspassage 22. sz. lépcső, I. emelet. Telefon 14-00.

Tavaszi

szeplők, májfoltok, bőrvörösség, kiütés, mitreszerek ellen biztos az IPO-krem. Ára 5 kor. és szappan Vióra átmosó ára 6 korona. Kapható Farkas István Apolló drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Mocsáry Sándor

TELEFON: 1404.

Zöldfa-épület, utcai helyiség.

Villany- és vízvezetékszerelő, bádógos, lakatos, műszerész és bronzműves.

Írógép, gramofon, kerékpár és National Cassa javító. Elektrotechnikai cikkek, 1/2 Wattos Wolfram-szálas Tungstram-égők, villanyvasalók állandóan raktáron.

ÁLTALANOS TAKARÉKPENZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Befizetett részvénytőke 1.000.000 kor.

Elfogad takarékbetéteket könyvecskékre és folyószámlára és azt előnyösen kamatoztatja. Leszámítól váltókat. Engedélyez előnyös feltételek mellett jelzálogkölcsönöket törlesztésekre. Előleget ad értékpapírokra.

Szent László Püspök gyógyfürdő

Nagyvárad mellett.

A kénes hévíz források természetes forrása 42°C Kénes hőforrását már 300 év óta használják bámulatos gyógyhatással közsvény, csusz, csontbajok, női betegségek és hasonló fájdalmas betegségek ellen.

Mindenről kellőleg gondoskodva van!

500 holdas fenyőerdő közvetlen a virágos park mellett. Villanyvilágítás az egész telepen és az összes szobákban. — Nagyszabású nyári uszoda 26°C folyton befolyó forrásvízzel, uszástárat, napfürdő, homokkura. Fürdőismertetőt küld: az Igazgatóság.

Felső kereskedelmi és polgári iskolai magánvizsgákra előkészít teletelőséggel a Donát-féle ker. magántanfolyam.

Minden hónapban kezdődik új ker. tanfolyam **hölgyek részére** gyors- és gépirásra, ker. számtanra, könyvvitelre.

Beöthy Ödön-u. 30. Telefon 1000.

LEGF. BUZACSRIZ,

folyékony „ARGOS” csiriz, faszeg, mindenféle CIPÉSZKELLÉKEK, BŐRTALPVEDŐK stb. Legf. CSONTENYV kapható Stern Miklós bőrhulladék üzletében Nagyvárad, Zölfa-u. 9. sz. Vidékiek kérjenek árajánlatot

A Sajtó hölgybizottság

könyv és lapterjesztő vállalata: a Kossuth Lajos-utcai trafikban ajánlja könyveit és lapjait

Ne vásároljunk könyveket, mielőtt szét nem néztünk a Sajtó hölgybizottság

BIZOMÁNYI ÜZLETÉBEN Támogassuk ezen új vállalatot!!!

Több kisebb nagyobb bérház

ELADÓ.

A vételhez szükséges jelzálogkölcsönöket előnyös feltételek mellett bonyolítja le a

Nagyvárad Takarékpénztár Teleky-utca 2. sz.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállítanak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig. Villamos motorok nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk. A telep telefonja 514.

Főszerelő telefonja 55.

Betűszedő tanulóknak fiú és **berakó** tanulóknak leány **fizetéssel felvétetik** a **Szent László-nyomda** részv.-társaságnál.